

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/3949 din 09.10 2015

La nr. 14-09/885 din 21 septembrie 2015

Ministerului Culturii

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 file,

Anexa raportului de expertiză – 1 filă.

Director adjunct

Cristina ȚARNĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

privind modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal nr.985-XV/2002 (art.220/1, 200/2, 200/3, 220/4, 200/5, 200/6 ș.a), Codul contravențional nr.218-XVI/2008)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. **Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Culturii, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. **Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. **Scopul promovării proiectului.** Proiectul perfecționează mecanismul de protejare a monumentelor de istorie și cultură prin modificarea și completarea Codului penal nr.985/2002 și Codului contravențional 218/2008 cu prevederi care stabilesc răspunderea pentru acțiunile de distrugere sau deteriorare a monumentelor și a altor obiecte de patrimoniu cultural. Reglementările propuse aduc la îndeplinire și conferă finalitate normelor Legii privind protejarea patrimoniului arheologic nr.218/2010, Legii monumentelor de for public nr.192/2011 și Legii privind protejarea patrimoniului cultural mobil nr.280/2011.

În Codul penal nr.985/2002 se propune încriminarea acțiunilor care duc la distrugerea sau deteriorarea monumentelor de istorie și cultură, profanarea monumentelor, efectuarea lucrărilor neautorizate în zonele de patrimoniu arheologic, sustragerea bunurilor de patrimoniu cultural din terenuri cu potențial arheologic, tănuirea sau păstrarea ilegală a bunurilor arheologice mobile, comercializarea neautorizată a bunurilor arheologice mobile și a bunurilor culturale mobile clasate.

În Codul contravențional nr.218/2008 se propune stabilirea sancțiunilor pentru încălcarea regimului de protecție a patrimoniului arheologic, monumentelor de istorie și cultură, precum și a bunurilor culturale mobile. De asemenea sunt stabilite organele de stat cu atribuții de constatare a contravențiilor în domeniu.

d. **Suficiența argumentării.** Au fost respectate prevederile art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă stabilind condițiile ce au impus elaborarea proiectului și principalele prevederi, cu evidențierea elementelor noi aduse Codului penal și Codului contravențional, cu argumentarea corespunzătoare și gradul de compatibilitate a reglementărilor proiectului cu cadrul normativ național, convențiile internaționale UNESCO și

ale Consiliului Europei în domeniul protejării patrimoniului cultural la care Republica Moldova este parte.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

În nota informativă autorul nu prezintă fundamentarea economico-financiară.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

În opinia noastră, proiectul promovează interesele Ministerului Culturii, ale cărui agenții (Agenția Națională Arheologică, Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor) vor beneficia de un cadru adecvat și necesar îndeplinirii atribuțiilor funcționale. Interesele nu contravin interesului general al societății de a proteja valorile culturale și istorice perfecționând legislația națională în domeniu.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. La momentul examinării proiectul de lege și nota informativă la acesta erau publicate pe site-ul Ministerului Culturii www.mc.gov.md și portalul informativ www.particip.gov.md, ceea ce atestă faptul că proiectul întrunește cerințele impuse de prevederile art. 8-12 ale Legii nr.239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Articolul I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

„Articolul 200/1. Distrugerea sau deteriorarea obiectelor de patrimoniu cultural

(1) Distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 6000 unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de la 1 la 3 ani, cu amendă aplicată persoanei juridice de la 3000 la 10000 unități convenționale sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Deteriorarea cu intenție a obiectelor de patrimoniu cultural,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de pînă la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 1000 la 3000 unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani”.

Semnalăm asupra unei norme care necesită o redactare suplimentară. Conform logicii Codului penal nr.985/2002, ipotezele care incriminează infracțiuni/forme de comitere mai puțin grave trebuie să se regăsească la începutul articolului, în primele alineate.

Conform dicționarului explicativ al limbii române, „deteriorarea” este „o acțiune de degradare, de stricare, de uzare, de perturbare a echilibrului” (a bunului, lucrului, relațiilor) pe când „distrugerea” reprezintă „acțiunea de distrugere care are ca rezultat nimicirea, ruinarea” totală. Din punctul de vedere al pericolului social, acțiunea de distrugere, care se soldează cu ruina completă a edificiului, obiectului, monumentului este o faptă mai gravă decât acțiunea de deteriorare.

Autorul, în mod tacit, recunoaște gradul crescut de pericolozitate al acțiunilor de distrugere

prin stabilirea unor sancțiuni mai aspre, în cadrul alin.(1) care incriminează distrugerea. Având în vedere aceste argumente, este necesară inversarea alin.(1) cu alin.(2) în cadrul art.200/1 din proiect.

În al doilea rând autorul stabilește sancțiunile cu amendă mult prea permisiv. În norma analizată, prin stabilirea unei diferențe prea mari între minimul și maximul pedepsei se creează posibilitatea ca instanța de judecată să aplice discreționar pedeapsa, având la dispoziție o „marjă de decizie” prea mare. Considerăm că autorul trebuie să reducă diferența între minimul și maximul pedepsei pentru a limita discreția instanței de judecată.

Recomandarea: Recomandăm autorului:

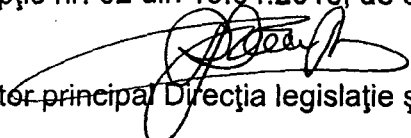
- schimbarea denumirii articolului după următorul exemplu: „Articolul 200/1. Deteriorarea sau distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural”;
- schimbarea ordinii alineatelor existente astfel încât alin.(1) să incrimineze deteriorarea, iar alin.(2) - distrugerea;
- reducerea diferenței între minimul și maximul pedepsei cu amendă.

Articolul I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:
Articolele: 220/1, 200/2, 200/3, 220/4, 200/5, 200/6.

Formal, normele proiectului respectă prevederile art.64 „Amenda” din Codul penal, însă în normele analizate, prin stabilirea unei diferențe prea mari între minimul și maximul pedepsei se creează posibilitatea ca instanța de judecată să aplice pedepsele în mod discreționar, având la dispoziție o „marjă de decizie” prea mare. Se cere o individualizare mai strictă a sancțiunilor cu amendă, în dependență de circumstanțe, pericolul social și gravitatea faptelor.

Recomandarea: Recomandăm autorului trebuie să reducă diferența între minimul și maximul pedepsei pentru a limita discreția instanței de judecată.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție
Roman Starășciuc
06 Octombrie 2015

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

privind modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal nr.985-XV/2002 (art.220/1, 200/2, 200/3, 220/4, 200/5, 200/6 ș.a), Codul contravențional nr.218-XVI/2008)

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	<p>Articolul I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: „Articolul 200/1. Distrugerea sau deteriorarea obiectelor de patrimoniu cultural (1) Distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural, se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 6000 unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de la 1 la 3 ani, cu amendă aplicată persoanei juridice de la 3000 la 10000 unități convenționale</p>	<p>Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>Semnalăm asupra unei norme care necesită o redactare suplimentară. Conform logicii Codului penal nr.985/2002, ipotezele care incriminează infracțiuni/forme de comitere mai puțin grave trebuie să se regăsească la începutul articolului, în primele alineate. Conform dicționarului explicativ al limbii române, „deteriorarea” este „o acțiune de degradare, de stricare, de uzare, de perturbare a echilibrului” (a bunului, lucrului, relațiilor) pe când „distrugerea” reprezintă „acțiunea de distrugere care are ca rezultat nimicirea, ruina” totală. Din punctul de vedere al pericolului social, acțiunea de distrugere, care se soldează cu ruina completă a edificiului, obiectului, monumentului este o faptă mai gravă decât acțiunea de deteriorare. Autorul, în mod tacit, recunoaște gradul crescut de pericolozitate al acțiunilor de distrugere prin stabilirea unor sancțiuni mai aspre, în cadrul alin.(1) care incriminează distrugerea. Având în vedere aceste argumente, este necesară</p>	<p>Recomandăm autorului: - schimbarea denumirii articolului după următorul exemplu: „Articolul 200/1. Deteriorarea sau distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural”; - schimbarea ordinii alineatelor existente astfel încât alin.(1) să incrimineze deteriorarea, iar alin.(2) - distrugerea; - reducerea diferenței între minimul și maximul pedepsei cu amendă.</p>

	<p>sau cu lichidarea persoanei juridice. (2) Deteriorarea cu intenție a obiectelor de patrimoniu cultural, se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de pînă la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 1000 la 3000 unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani”.</p>		<p>inversarea alin.(1) cu alin.(2) în cadrul art.200/1 din proiect. În al doilea rând autorul stabilește sancțiunile cu amendă mult prea permisiv. În norma analizată, prin stabilirea unei diferențe prea mari între minimul și maximul pedepsei se creează posibilitatea ca instanța de judecată să aplice discreționar pedeapsa, având la dispoziție o „marjă de decizie” prea mare. Considerăm că autorul trebuie să reducă diferența între minimul și maximul pedepsei pentru a limita discreția instanței de judecată.</p>	
2	<p>Articolul I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: Articolele: 220/1, 200/2, 200/3, 220/4, 200/5, 200/6.</p>	<p>Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>Formal, normele proiectului respectă prevederile art.64 „Amenda” din Codul penal, însă în normele analizate, prin stabilirea unei diferențe prea mari între minimul și maximul pedepsei se creează posibilitatea ca instanța de judecată să aplice pedepsele în mod discreționar, având la dispoziție o „marjă de decizie” prea mare. Se cere o individualizare mai strictă a sancțiunilor cu amendă, în dependență de circumstanțe, pericolul social și gravitatea faptelor.</p>	<p>Recomandăm autorului trebuie să reducă diferența între minimul și maximul pedepsei pentru a limita discreția instanței de judecată.</p>